

**ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ 2022
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. Κιλελέρ
- β. Σύνταγμα του 1927
- γ. Μακεδονική Επιτροπή

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις ιστορικές πληροφορίες που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

- α. Ο νομισματικός ελιγμός του 1922, όπως και ο αντίστοιχος του 1926 δε στάθηκε ικανός να προλάβει τη Μικρασιατική Καταστροφή και τις βαρύτερες συνέπειές της.
- β. Συνολική δυσαρέσκεια μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού έγινε φανερή στα τέλη της δεκαετίας του 1850 λόγω της ανάμειξης της Αυλής και του βασιλιά στην άσκηση της εξουσίας και στις δραστηριότητες εφαρμογής του συνταγματικού πολιτεύματος.
- γ. Η κύρια κρίση στις σχέσεις αυτοχθόνων και ετεροχθόνων ξέσπασε με την έναρξη των συζητήσεων για τη χωριστή αντιπροσώπευση των ετεροχθόνων στη Βουλή.
- δ. Τόσο η Σύμβαση της Άγκυρας όσο και η Συμφωνία των Αθηνών ρύθμιζαν επίμαχα θέματα, τα οποία όμως εφαρμόστηκαν μετά το 1930.
- ε. Η επιμονή των επαναστατών στον ένοπλο αγώνα και η παράταση της έκρυθμης κατάστασης ανάγκασαν τις Προστάτιδες Δυνάμεις να αποστείλουν αυστηρό τελεσίγραφο προς τους επαναστάτες στις 3 Ιουλίου 1905.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποια κατάσταση επικρατούσε στην ελληνική οικονομία, όταν ξέσπασε η παγκόσμια κρίση και με ποιους τρόπους έγινε προσπάθεια για την αντιμετώπισή της εκ μέρους του ελληνικού κράτους;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

- α. Ποια άποψη διατύπωσαν οι Ελευθέριος Βενιζέλος και πρίγκιπας Γεώργιος για το ζήτημα της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα; (Μονάδες 8)
- β. Ποιες υπήρξαν οι συνέπειες της αντιπαράθεσης πρίγκιπα Γεωργίου και Ελευθέριου Βενιζέλου στο ενωτικό ζήτημα; (Μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

- α. Ποιο ήταν το κατηγορητήριο με το οποίο παραπέμφθηκαν σε δίκη οι υπαίτιοι της εθνικής συμφοράς; (Μονάδες 12)
- β. Ποιοι ήταν οι πραγματικοί λόγοι της καταδίκης των έξι; (Μονάδες 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Προδομένοι από τη Μεγάλη Ιδέα και τους Άγγλους

Η νεότερη δικαστική απόφαση, συνυπολογίζοντας όλες τις εξελίξεις, κατέληξε στο ότι οι πράξεις των έξι υπήρξαν απότοκες των εξελίξεων, όπως διαμορφώθηκαν από το 1920 και μετά, υπό τους κραδασμούς της μεγάλης διαμάχης βενιζελικών και βασιλικών. Η κατηγορία της προδοσίας που τους προσήψαν ήταν αδύναμη μιας και οι ενέργειες όλων των κυβερνήσεων, βενιζελικών και βασιλικών, όπως και

των στρατιωτικών που τις εφάρμοζαν, εμπνέονταν από το όνειρο της Μεγάλης Ιδέας και είχαν την υποστήριξη και την παρότρυνση των Αγγλων. Ο Θεόδωρος Πάγκαλος, χρόνια αργότερα, θα έλεγε: «Δεν παραδέχομαι ότι διέπραξαν συνειδητήν προδοσίαν... αλλά υπήρξαν μοιραία και αναγκαία θύματα εις τον βωμόν της Πατρίδος».

Ακόμη περισσότερο η απόφαση τονίζει ότι η εκστρατεία στη Μ. Ασία ήταν καταδικασμένη. Ακόμη κι αν δεν επήρχετο η καταστροφή το 1922, θα μπορούσε να επέλθει το 1923, το 1924 ή το 1925. Ο πόλεμος θα μετατρέποταν σε πόλεμο φθοράς και η Ελλάδα θα πάθαινε ό,τι ακριβώς και η Γαλλία στην Ινδοκίνα και στο Αλγέρι τη δεκαετία του 1950 ή αργότερα οι ΗΠΑ στο Βιετνάμ και η Ρωσία στο Αφγανιστάν.

Οι Έλληνες ιστορικοί (Β. Παναγιωτόπουλος, Θ. Βερέμης, Χριστίνα Κουλούρη κ.ά.) είδαν με σκεπτικισμό την αναψηλάφηση της δίκης των έξι. Οι περισσότεροι τόνισαν ότι «*δίκες εξ ορισμού πολιτικές [...] είναι αδιανόητο να επαναλαμβάνονται υπό όρους κοινής ποινικής δικονομίας, ως εάν αφορούσαν μιαν ανθρωποκτονία που πρέπει να επανεκδικασθεί επειδή ανευρέθη και ομολόγησε ο πραγματικός ένοχος*». Και βεβαίως αναρωτήθηκαν, εφόσον μπορούσε να επαναληφθεί η Δίκη των Εξ, τότε γιατί όχι και εκείνες του Κολοκοτρώνη, του Μπελογιάννη ή των κινηματιών του '35;

Αποσπάσματα από το λογοτεχνικό βιβλίο: «Έξι θύματα μοιραία και αναγκαία», από την αναδημοσίευσή του στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, με το ομότιτλο άρθρο, 19/02/2012

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Από το κατηγορητήριο εις βάρος των 6 υπαιτίων της εθνικής τραγωδίας

Κατηγορείσθε ότι από της 1ης Νοεμβρίου 1920 και εφεξής μέχρι της 26ης Αυγούστου 1922 συναποφασίσαντες μετά των συνυπουργών υμών περί πράξεως εσχάτης προδοσίας εκουσίως και εκ προθέσεως υπεστηρίξατε την εισβολήν ξένων στρατευμάτων, ήτοι του τουρκικού εθνικιστικού στρατού, εις την επικράτειαν του Βασιλείου, τουτέστιν εις την υπό της Ελλάδος κατεχόμενην και δια της Συνθήκης των Σεβρών κατακεκρωμένη χώραν της Μικράς Ασίας παραδώσαντες άμα εις τον εχθρόν πόλεις, φρούρια, μέγα μέρος του στρατού και μεγίστης αξίας υλικόν πολέμου κλπ δια των επόμενων μέσων.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Θέλουν κρέμασμα οι Γουναραίοι

Η απόφαση της Επαναστατικής Επιτροπής για παραπομπή του θέματος της δίκης στην «μέλλουσα Συνέλευση» μπορεί να ικανοποίησε τους πρεσβευτές, αλλά προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων τόσο στο Στρατό όσο και στο λαό και ειδικότερα στους κατώτερους αξιωματικούς και τους πρόσφυγες.

Οι εφημερίδες που πρόσκεινται στην Επανάσταση ζητούν «Θάνατο για τους προδότες». Οι ίδιες εφημερίδες κατακλύζονται από ψηφίσματα εργατικών σωματείων, επαγγελματικών ενώσεων, εκπροσώπων προσφύγων που ζητούν να δικασθούν άμεσα και να τιμωρηθούν οι πρωταίτιοι της τραγωδίας. Συνθήματα όπως «Θέλουν κρέμασμα οι Γουναραίοι» ακούγονται σε όλες τις γωνιές της χώρας. Στους κορυφαίους «αδιάλλακτους» όπως ο Θεόδωρος Πάγκαλος προστίθεται και ο στρατηγός Αλέξανδρος Οθωναίος, ένας αξιωματικός με μεγάλο κύρος στους κόλπους του Στρατεύματος. Από κοντά και οι κορυφαίοι του στρατοπέδου των δημοκρατικών. Ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου απευθυνόμενος στους στρατιωτικούς τονίζει πως «έχομεν ανάγκην ενός εξαγνισμού πλήρους». Στο στρατόπεδο των βενιζελικών υπερτερούν συντριπτικά οι υπέρμαχοι των εκτελέσεων. Άλλοι όπως ο στρατηγός Δαγκλής κάνουν ότι μπορούν για να τις αποτρέψουν, όμως είναι μειοψηφία. Όσο για τον ίδιο τον Βενιζέλο, που έχει αναλάβει τις διαπραγματεύσεις στο εξωτερικό, στις συζητήσεις του με τους ξένους διπλωμάτες όταν θίγεται το θέμα των εκτελέσεων είναι ιδιαίτερα προσεκτικός και περιορίζεται να τους συστήσει να αποφύγουν οποιαδήποτε «δέσμευση ή παρότρυνση».

Ο Λίντλεν σε επίσημες εκθέσεις του επισημαίνει ότι θα μπορούσε να αποτρέψει τις εκτελέσεις. Αλλά, και κορυφαία στελέχη από τον αντιβενιζελικό κόσμο ζητούν παρασκηνιακά την αυστηρότερη των ποινών για τους κρατούμενους πολιτικούς. Ένας από αυτούς ήταν ο Ιωάννης Μεταξάς που ήλπιζε να μείνει μόνος και αδιαμφισβήτητος ηγέτης των αντιβενιζελικών.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών πηγών και συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Πώς υποδέχτηκαν οι Μικρασιάτες Έλληνες την υπογραφή της Σύμβασης Ανταλλαγής Πληθυσμών; (Μονάδες 10)
- β. Ποιες συνθήκες ζωής αντιμετώπισαν μετά την άφιξή τους στην Ελλάδα; (Μονάδες 8)
- γ. Πώς αντιμετωπίστηκε το ζήτημα της προσωρινής στέγασής τους; (Μονάδες 7)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Όταν φτάσαμε στην Καραμπουρνού της Θεσσαλονίκης, μας έκαναν καραντίνα. Μείναμε κάπου δύο βδομάδες στα σύρματα, όπου στήσαμε τσαντίρια. Μία μέρα ήρθαν φορτηγά αυτοκίνητα και μας πήγαν ως την παραλία της Σαλονίκης. Ήταν όταν μπήκαμε στις βάρκες για να περάσουμε στο βαπόρι. Κουνούσαν οι βάρκες και όλες οι γυναίκες στριγγλίζαμε. Φοβόμαστε μην αναποδογυρίσουν και πνιγούμε. Από εκεί μας πήγαν στην Καβάλα. Τρεις μέρες περιμέναμε στην παραλία ώσπου να έρθουν και οι άλλοι δικοί μας από τον Πειραιά, αυτοί που έφυγαν με το προσφυγικό βαπόρι. Ήταν όλοι τους σε κακά χάλια. Ψειριασμένοι, αδυνατισμένοι, κουρεμένοι, άντρες και γυναίκες έμοιαζαν σαν μαϊμούδες οι καημένοι. Μετά τρεις μέρες ήρθαν αυτοκίνητα και μας πήγαν στην τοποθεσία Τσινάρ ντερέ, έξω από την Καβάλα... Τέσσερις μέρες μείναμε στο ύπαιθρο. Ευτυχώς ο Θεός μάς λυπήθηκε και δεν έπιασε καμιά βροχή. Ύστερα μας μοίρασαν τσαντίρια. Μείναμε εκεί από το Σεπτέμβρη ως το Μάη. Ο τόπος ήταν αγκαθωτός, γεμάτος θάμνους. Για να πάμε από το ένα τσαντίρι στο άλλο σχιζόταν τα ρούχα μας και γινόταν κουρέλια. Και παντού ερημιά... Το Μάη μήνα κατεβήκαμε κοντά στη θάλασσα, εκεί που είναι τώρα η Νέα Καρβάλη. Κάτσαμε και εκεί δύο χρόνια κάτω από τσαντίρια, ώσπου να χτίσει ο Εποικισμός τα σπίτια. Το μέρος εκείνο ήταν χειρότερο από το άλλο. Κάθε μέρα πέθαιναν πέντε έξι άνθρωποι από τις θέρμες. Προπαντός οι νέοι και οι έγκυες. Αχ, υποφέραμε πολύ! Ήταν κατάρα θεού η Ανταλλαγή. Ενώ χαιρόμαστε πως γλιτώσαμε από τους Τούρκους, είδαμε χειρότερες μέρες...

Μαρτυρία Πολυζένης Κατραντζή, Αθήνα, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Έξοδος Β' σελ. 9-11

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Όλοι οι Έλληνες στην Ελλάδα, όλοι οι Τούρκοι στην Τουρκία! ... Θρήνος σηκώθηκε μέσα στο χωριό. Δύσκολα, πολύ δύσκολα ξεκολλάει η ψυχή από τα γνώριμά της νερά κι από τα χώματα ... Μας ξεριζώνουν! Ανάθεμα στους αίτιους! Ανάθεμα στους αίτιους! Σήκωσε ο λαός τα χέρια στον ουρανό σήκωσε βουή μεγάλη. Ανάθεμα στους αίτιους! Κυλίστηκαν όλοι χάμω, φιλούσαν μαλακωμένο από τη βροχή το χώμα, το 'τριβαν στην κορφή του κεφαλιού τους, στα μάγουλα, στο λαιμό, έσκυβαν, το ξαναφιλούσαν.

Νίκος Καζαντζάκης, Οι αδερφοφάδες, Αθήνα 1973, σελ. 14 – 18

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Η καραντίνα της Μακρονήσου είχε ιδρυθεί στις παραμονές της Μικρασιατικής Καταστροφής και υποδέχτηκε αρχικά τους χιλιάδες Ποντοκαυκάσιους που είχαν έρθει το 1919-1920 από το Βατούμ και από τα άλλα λιμάνια της νότιας Ρωσίας. Οι Ποντοκαυκάσιοι είχαν χτίσει όλα τα παραπήγματα, τις στέρνες για νερό και τα κτίρια της Υγειονομικής Υπηρεσίας. Από τότε ακόμη η πείνα, η δίψα, η βρωμιά ήταν τα χαρακτηριστικά των προσφύγων που κουβαλήθηκαν στην Ελλάδα, για να ησυχάσουν από τη λαίλαπα της Ρωσικής Επανάστασης. Πηγαίο νερό δεν υπήρχε στο ξερονήσι, ούτε σταγόνα. Μια μαούνα μετέφερε ένα λιγοστό και γλυφό νερό από το Λαύριο, μα και εκείνο δεν ήταν ταχτικό. Κάποτε περνούσαν τρεις και τέσσερις μέρες για να φανεί το πλεούμενο. Πολύς κόσμος λιποθυμούσε από τη δίψα...

Χρήστος Σαμουηλίδης, Ιστορία του Ποντιακού Ελληνισμού, εκδ. Αλκυών, σελ. 270

Καλά αποτελέσματα!!!

Επιμέλεια: Βασίλης Βούλγαρης, Φιλολόγος